

Обговорювалися сучасні можливості вдосконалення бібліотечного обслуговування читачів на основі застосування прогресивного зарубіжного, зокрема американського, досвіду. Своїми міркуваннями щодо цього поділилися українські та російські бібліотекарі, які стажувалися в Мортенсон-центрі міжнародних бібліотечних програм Іллінойського університету (США) під керівництвом професора М. Текс Чолдін.

У вступному слові представник Ростовського департаменту культури В.Касьянов зупинився на особливостях розвитку установ культури області. Директор РДПБ Є.Колосникова, яка вела семінар, охарактеризувала сучасний та перспективний стан цієї установи.

Про проект "Професійний розвиток російських і українських бібліотекарів" та його реалізацію – семінари, що відбулися в 1996–1997 рр. в Росії (Москва, Белгород), Україні (Харків, Крим), про роль Мортенсон-центру міжнародних бібліотечних програм і Всеросійської бібліотеки іноземної літератури ім.М.І.Рудоміно (ВБІЛ) у розробці концепції цього проекту та його втілення розповіла заввідділом міжнародного бібліотекознавства ВБІЛ С.Пушкова.

"Бібліотеки та доступ до інформації. Проблеми цензури й інтелектуальної свободи" – тема виступу заввідділом літератури іноземними мовами РДПБ А.Гуліянец.

Координатор програми від України, президент УБА В.Пашкова проаналізувала етичні засади бібліотечної справи та етику бібліотекаря в демократичному суспільстві, кодекси етики бібліотечних асоціацій США, Великої Британії, Франції, України.

Заввідділом бібліотеки Сімферопольського університету Н.Удовиченко розглянула напрацювання американських бібліотек в обслуговуванні різних груп населення – дітей, студентів, людей з обмеженими фізичними можливостями тощо.

Завсектором розвитку та зв'язків з громадськістю Белгородської публічної бібліотеки В.Чугаєва сконцентрувала увагу присутніх на створенні позитивного іміджу бібліотеки в суспільстві, на механізмах та мистецтві фандрайзingu (пошуку позабюджетних джерел фінансування) для книгозбірень.

Про сучасні інформаційні технології та їх застосування в бібліотеках йшлося у виступах заступника директора Наукової бібліотеки Харківського державного університету І.Левченко, та зав.бібліо-

течної комісії Ростовського філіалу Санкт-Петербурзької академії культури І.Пахомової. Вони продемонстрували учасникам можливості використання Інтернет у спеціальному класі бібліотеки Ростовського університету.

Психологічні засади та правила застосування проектного методу в бібліотечній практиці, а також напрями діяльності Школи ім. М.І.Рудоміно при ВБІЛ охарактеризував її керівник Н.Жадько.

Учасники семінару (представники бібліотек Ростова-на-Дону та області, Калмикії, Краснодарського краю, Адигеї, Кабардино-Балкарії, Інгушетії, Ставропольського краю, Волгограду та ін.) обговорили ключові проблеми семінару, поділилися своїм досвідом, дискутували щодо доцільності запровадження різних форм бібліотечної роботи.

*Валентина Пашкова,
к. пед. н., доц., президент
Української бібліотечної асоціації*

Конференція Міжнародної асоціації музич- них бібліотек

Підтвердженням факту виходу української культури в світовий інформаційний простір стала участь нашої держави у всесвітньому форумі музичних бібліотек (вересень 1997, Женева, Швейцарія) в особі НБУВ.

У 2000 р. представники провідних музичних бібліотек світу зберуться в Единбурзі на ювілейний конгрес з нагоди 50-річчя Міжнародної асоціації музичних бібліотек, архівів і документальних центрів (International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres (IMAL). У її складі дві тисячі членів з 45 країн світу (найбільше – з Європи та Північної Америки). Мають своїх представників також Австралія, Нова Зеландія, Японія. Значно менше

репрезентовані країни Азії, Латинської Америки та Африки. До останніх років з республік колишнього СРСР представництво в Асоціації мала лише Росія. Тепер її членами стали Естонія, Білорусь та Україна.

IMAL об'єднує найвизначніші музичні бібліотеки й колекції, відбиваючи професійні інтереси бібліотекарів музичних та аудіовізуальних сховищ, музичних архівістів і документалістів, музикологів, видавців і дилерів. Статут Асоціації затверджено Генеральною асамблеєю 31 серпня 1989 р. Офіційні мови IMAL – англійська, французька, німецька. Вона є членом Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (IFLA), інших міжнародних професійних об'єднань, а також входить до ЮНЕСКО.

Метою Асоціації є підтримка й сприяння діяльності музичних бібліотек, архівів та документальних центрів, кооперація зусиль різних інституцій у галузі бібліотечно-бібліографічної науки й практики, створення сприятливих умов для реалізації музично-бібліографічних проектів на національному і міжнародному рівнях, введення до інтернаціонального наукового та культурного обігу всіх публікацій і документів, пов'язаних з музичним мистецтвом, розробка міжнародних і національних стандартів каталогізації, реставрації та збереження музичних матеріалів усіх періодів, бібліографічний контроль за описом музичних колекцій, розвиток професійної музично-бібліотечної освіти.

Сучасний стан культури й науки Української держави потребує розв'язання важливих проблем на міжнародному рівні. Вступ НБУВ як представника України до IMAL відкриває великі можливості щодо обміну інформацією з музичними бібліотеками світу, ознайомлення з новими ідеями, технологіями та досягненнями в галузі музичної бібліотечно-бібліографічної науки й практики.

IMAL видає щоквартальник «Fontes artis musicae», який надсилається всім бібліотекам – членам Асоціації (щорічний членський внесок у розмірі 80 DEM включає й передплату на це видання). Крім того, IMAL є спонсором декількох найважливіших музичних бібліографічних проектів світового рівня: «Міжнародний каталог музичних джерел» («Repertoire International des Sources Musicales»); «Міжнародний каталог музичної літератури» («Repertoire International de Literature Musicale»); «Міжнародний каталог музичної іконографії» («Repertoire

International d'Iconographie Musicale»); «Міжнародний каталог музичної періодики» («Repertoire International de la Presse Musicale»).

Участь НБУВ у реалізації цих програм забезпечить їх виконання на належних професійному та технологічному рівнях з використанням формату бібліографічного опису музичних матеріалів USMARC. З технологічного боку невирішеним залишається лише відображення музичного нотного інципіту та, на жаль, відсутність сучасної технічної апаратури в секторі нотних видань. Реалізація музично-бібліографічних проєктів у співпраці з IMAI сприятиме виходу інформації про музичні фонди НБУВ у світовий простір.

Оскільки Асоціація має п'ять професійних відділень залежно від типу інституції (архіви й музичні документальні центри, бібліотеки: радіомовлення та оркестрів, у музичних навчальних закладах, бібліотеки наукові), то на конференції музична бібліотека НБУВ працювала в секції наукових бібліотек (Research Libraries Branch).

У форумі взяли участь близько трьохсот делегатів з 33 країн світу. Найчисленнішими були делегації США, Німеччини, Франції, Японії і Швейцарії. Україна та Куба були представлені вперше. На секції наукових музичних бібліотек з цікавими доповідями, що розкривають фонди, виступили Р.Пінциковський, Х.Валтон (Швейцарія), Г.Тімошенкова, О.Рожнова (Росія), В.Шульгіна (Україна).

Матеріали конференції мають практичне значення для розробки програм автоматизованого бібліографічного опису нотних видань, музичної літератури та іконографії. Доповіді та документи конференції проаналізовано співробітниками сектора нотних видань разом з відділом автоматизованої обробки інформації. Аналіз показав, що НБУВ має об'єктивні умови для участі в програмах Міжнародної асоціації музичних бібліотек і виходу на міжнародний рівень співробітництва з провідними музичними бібліотеками світу.

Валерія Шульгіна,

к. пед. н., проф., завсектором нотних видань НБУВ

Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє

У 1995 р. започатковано проєкт «Розвиток публічних бібліотек» як частину програми PHARE Євросоюзу. Спочатку він був спрямований на вдосконалення діяльності цих бібліотек у Румунії та Угорщині. З 1996 р. його поширено ще на 14 країн Центральної та Східної Європи*. Певним підсумком роботи в Україні за цим проєктом була Міжнародна науково-практична конференція «Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє», проведена Українською бібліотечною асоціацією (УБА), Центральною бібліотекою ім. Лесі Українки м.Києва, Інститутом підвищення кваліфікації працівників культури в межах реалізації програми PHARE Європейського союзу «Розвиток публічних бібліотек» та за підтримки Регіональної бібліотечної програми Інституту відкритого суспільства.

У доповіді «Сьогодення і майбутнє бібліотечної справи в Україні» начальник відділу бібліотек Міністерства культури і мистецтв України Т.Прокошева проаналізувала стан вітчизняної бібліотечної справи, подальші шляхи вдосконалення діяльності публічних бібліотек.

Заступник генерального директора Національної парламентської бібліотеки України (НПБ) О.Александрова, висвітлюючи основні аспекти вітчизняного національного законодавства в галузі бібліотечної справи, підкреслила, що її визначають близько двадцяти законодавчих актів прямої та опосередкованої дії. На жаль, закріплені в цих документах законоположення в більшості не виконуються, а в їх змісті є суперечності, неточності, декларативні статті.

Про поточні проблеми публічних бібліотек Києва йшлося у виступі дирек-

тора ЦМБ ім. Лесі Українки Л.Ковальчук.

Формування нових суспільних відносин в Україні на засадах демократизму, високий культурний і освітній рівень її громадян вимагають зростання загальнокультурного й професійного рівня бібліотечних працівників. Етичні основи бібліотечної професії обґрунтувала у своїй доповіді проф. КДУКМ Л.Каліберда.

Важко пригадати часи, коли громадськість була б так занепокоєна станом мережі публічних бібліотек в Україні, як сьогодні, – зауважила у доповіді зав. методичним відділом НПБ І.Полякова. Майже з кожної галузі можна навести приклади ліквідації бібліотек. У селах за 1993–1994 рр. закрито 185 бібліотек, а в 1995 р. лише в Одеській та Запорізькій областях – відповідно 22 та 28.

Кабінетом Міністрів України 30 травня 1997 р. прийнято постанову (№510) «Про мінімальні соціальні нормативи забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні». Ці нормативи мають гарантувати збереження бібліотек, захистити від свавілля місцевої влади, у віданні якої опинилися бібліотеки. Адаже згідно з цим документом у населених пунктах, де проживає 50 і більше мешканців, обов'язково має функціонувати стаціонарна книгозбірня.

Головний бібліотекар НПБ Н.Гудимова проаналізувала найважливішу проблему бібліотечної справи – комплектування фондів публічних бібліотек.

Про сучасні підходи й напрями обслуговування читачів у них йшлося у доповідях та виступах теоретиків і практиків бібліотечної справи. Так, зав. ДБВ НБУВ к.і.н. Т.Добко розповіла про діяльність бібліотек України, спрямовану на піднесення духовного розвитку та національної самосвідомості народу, зокрема про роль у цьому процесі художньої літератури й видань з питань мистецтва. Доповідачка поділилася досвідом довідково-бібліографічного обслуговування читачів у НБУВ, підкреслила важливість використання в ньому новітніх комп'ютерних технологій.

Зацікавили учасників конференції виступи колег з близького й далекого зарубіжжя. Л.Заїмова висвітлила діяльність бібліотеки ім. Лесі Українки Кишинєва – центру української культури в Молдові. О.Ліндемман поділився досвідом автоматизації ЦБС «Любліно» (Москва).

Про нові тенденції розвитку в бібліотечній справі США доповіла консуль-

* У семінарах, що відбулися в рамках даного проєкту, від України брали участь у Великій Британії В.Пашкова (УБА) і Л.Ковальчук (ЦМБ ім. Лесі Українки), у Румунії та Угорщині – В.Бабич (Київський державний університет культури і мистецтв).